

PATVIRTINTA
Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos
prie Aplinkos ministerijos direktoriaus
2011 m. spalio 14 d. įsakymu Nr. V-255

VALSTYBINĖS SAUGOMŲ TERITORIJŲ TARNYBOS PRIE APLINKOS MINISTERIJOS DARBUOTOJŲ ELGESIO KODEKSAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kodekso paskirtis

1.1. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Tarnyba) įgyvendindama Tarnybos misiją - įgyvendinti valstybės politiką ir strategiją saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo srityje, vykdyti saugomų teritorijų valstybinio valdymo funkcijas, propaguoti Tarnybos vertybes:

- profesionalumą – siekti kompetentingai atlikti darbą ir atsakingai priimti sprendimus,
- paslaugumą – dirbant būti partneriais, būti geranoriškais, mandagiais ir operatyviais,
- skaidrumą – veikti atvirai ir sąžiningai,

ir turėdama viziją – siekti tobulumo, būti atvirai naujiems iššūkiams, tvirtindama darbuotojų elgesio kodeksą (toliau – Kodeksas) nustato Tarnybos darbuotojams elgesio principus ir taisykles, skatina jų taikymą darbinėje veikloje: elgesyje su partneriais, kolegomis ir visuomene.

1.2. Kodeksas įtvirtina pagrindines etiško elgesio nuostatas, kurių tiesiogiai nereguliuoja įstatymai, darbo sutartys ir kiti Tarnybos vidaus teisės aktai (tvarkos, instrukcijos), bei reglamentuoja svarbiausias vengtino elgesio apraiškas.

1.3. Kodeksas taikomas visiems Tarnybos darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis. Darbuotojai su šiuo dokumentu supažindinami pasirašytinai.

2. Kodekso tikslas

Kodekso tikslas - kurti kūrybišką ir geranorišką darbo aplinką, ugdyti tinkamus bei efektyvius darbuotojų tarpusavio ryšius, pagarbius santykius su pareiškėjais, pavaldžių institucijų darbuotojais, didinti Tarnybos darbuotojų autoritetą visuomenėje bei pareiškėjų, pavaldžių institucijų pasitikėjimą Tarnyba.

3. Kodekso šaltiniai

Kodeksas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija (Žin., 1992, Nr. 220-1014), Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu (Žin., 2002, Nr. 57-2297), Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymu (Žin., 1999, Nr. 66-2130; 2002, Nr. 45-1708), Lietuvos Respublikos darbo kodeksu (Žin., 2002, Nr. 64-2569), kitais teisės aktais ir bendromis moralės normomis.

4. Kodekse vartojamos sąvokos

4.1. **Asmeninis suinteresuotumas** – tai darbuotojo siekimas priimti sprendimą, kuris būtų palankus jam, jo artimiesiems giminaičiams ir šeimos nariams;

4.2. **Dovana** – tai turtas ar turtinė teisė (reikalavimas), neatlygintinai perduoti darbuotojui nuosavybėn, taip pat darbuotojo atleidimas nuo turtinės pareigos dovanotojui ar trečiajam asmeniui, kai tai yra ar gali būti susiję su tiesioginiu ar netiesioginiu poveikiu jo veiksams ar sprendimams, susijusiems su tarnybinėmis pareigomis;

4.3. **Interesų konfliktas** – tai situacija, kai darbuotojas, atlikdamas tarnybines pareigas (toliau – pareigas) ar vykdydamas pavedimą, privalo priimti sprendimą ar dalyvauti jį priimant, ar įvykdyti pavedimą, kuris susijęs ir su jo privačiais interesais;

4.4. **Kodekso pažeidimas** – tai šiame Kodekse nustatytų darbuotojų elgesio normų pažeidimas, padarytas dėl darbuotojo kaltės;

4.5. **Įžeidimas** – tai situacija, kai darbuotojas viešai (neviešai) veiksnu, žodžiu ar raštu užgauliai pažemino žmogų;

4.6. **Netiesioginė dovana** – tai darbuotojui skolinami pinigai arba daiktai ir paslaugos, kurie darbuotojui parduodami ar teikiami akivaizdžiai mažesne nei rinkos kaina arba neatlygintinai, kai tai susiję su tiesioginiu ar netiesioginiu poveikiu darbuotojo veiksams ar sprendimams;

4.7. **Privatūs interesai** – tai darbuotojo (ar jo artimojo giminaičio, ar šeimos nario) asmeninis turtinis ar neturtinis suinteresuotumas, galintis turėti įtakos sprendimams atliekant tarnybines pareigas;

4.8. **Privatus gyvenimas** – tai darbuotojo asmeninis gyvenimas ir veikla, nesusijusi su jo pareigų atlikimu ir (ar) vieša veikla;

4.9. **Profesinė veikla** – tai veiksmai, susiję su darbuotojo pareigomis ir kita viešąja veikla;

4.10. **Šmeižimas** – tai situacija, kai darbuotojas paskleidė apie kitą asmenį tikrovės neatitinkančią informaciją, galinčią paniekinti ar pažeminti tą asmenį arba pakirsti pasitikėjimą juo;

4.11. **Darbuotojo elgesys** – tai darbuotojo profesinė veikla (veikimas arba neveikimas) ir elgesys viešojoje veikloje;

4.12. **Darbuotojo privačių interesų deklaravimas** – tai duomenų apie darbuotojo privačius interesus pateikimas Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo nustatyta tvarka;

4.13. **Darbuotojo tarnybinė etika** – tai šiame Kodekse, įstatymuose bei kituose teisės aktuose nustatytų darbuotojo veiklos ir socialiai orientuotų etiško elgesio normų visuma;

4.14. **Darbuotojo tarnybinė veikla** – tai darbuotojo veikla, atliekant įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas pareigas;

4.15. **Viešieji interesai** – visuomenės suinteresuotumas, kad darbuotojai, visus sprendimus priimtų nešališkai ir teisingai;

4.16. **Žala visuomenės ar valstybės interesams** – tai darbuotojo elgesio principų pažeidimu sukeltos neigiamos pasekmės, kai asmenims padaroma žala arba kitaip akivaizdžiai pažeidžiami žmonių, institucijų, asociacijų ar kitų nevyriausybinų organizacijų, taip pat valstybės ir (ar) visuomenės teisėti interesai.

II. PAGRINDINIAI TARNYBOS DARBUOTOJŲ ELGESIO PRINCIPAI

5. Pagrindiniai Tarnybos darbuotojų elgesio principai

- 5.1. Pagarba žmogui ir valstybei;
- 5.2. Teisingumas ir nešališkumas;
- 5.3. Nesavanaudiškumas;
- 5.4. Dorovinis principingumas ir padorumas;
- 5.5. Atsakomybė ir atskaitingumas;
- 5.6. Skaidrumas ir viešumas;
- 5.7. Pavyzdingumas;
- 5.8. Tarnavimas visuomenės interesams ir nepiktnaudžiavimas pareigomis;
- 5.9. Sąžiningumas;
- 5.10. Tinkamas pareigų atlikimas;
- 5.11. Lojalumas Tarnybai.

6. Pagarba žmogui ir valstybei

Pagarba žmogui ir valstybei apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

- 6.1. Gerbti žmogų, jo teises ir laisves, valstybę, jos institucijas ir įstaigas;
- 6.2. Laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos, įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų bei vykdyti teismų sprendimus;

6.3. Tarnauti žmonėms geranoriškai, nepaisant jų asmens savybių, turtinės ar visuomeninės padėties, mandagiai elgtis su kolegomis, pavaldiniais ir kitų institucijų atstovais, nepaisant jų politinių pažiūrų bei partinės priklausomybės;

6.4. Pagarbiai išklaudyti asmenis ir imtis visų teisėtų priemonių jiems padėti, dėmesingai reaguoti į piliečių bei organizacijų prašymus ir siūlymus.

7. Teisingumas ir nešališkumas

Teisingumas ir nešališkumas apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

7.1. Kalba, veiksmais ar siūlomais sprendimais nediskriminuoti jokio asmens ar visuomenės grupės ir imtis teisėtų priemonių užkirsti kelią pastebėtai diskriminacijai;

7.2. Priimti pagrįstus sprendimus ir veikti, vadovaujantis tik viešaisiais interesais;

7.3. Nepažeisti įstatymų, kitų teisės aktų, veikti tik pagal suteiktus įgaliojimus;

7.4. Neturėti asmeninio išankstinio nusistatymo priimant sprendimus;

7.5. Nedemonstruoti savo simpatijų ar antipatijų ir išskirtinio dėmesio atskiriems asmenims ar jų grupėms;

7.6. Konfliktinėse situacijose elgtis nešališkai, išklaudyti abiejų pusių argumentus ir ieškoti objektyviausio sprendimo;

7.7. Vadovautis visų asmenų lygybės įstatymui principu; susidūrus su skirtingais asmenų ar interesų grupių reikalavimais, nedaryti nepagrįstų išimčių, interesų konfliktus spręsti atsižvelgus į valstybės ir visuomenės interesus, vadovaujantis visiems vienodais vertinimo kriterijais;

7.8. Kilus abejonių, kad svarstomos sutarties, sprendimo, teisės akto projektas gali turėti korupcinį motyvą arba sudaro prielaidas ar sąlygas korupcijai, informuoti apie tai savo tiesioginį vadovą.

8. Nesavanaudiškumas

Nesavanaudiškumas apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

8.1. Nesinaudoti savo tarnybine padėtimi, siekiant paveikti kitų asmenų sprendimą, jei tai gali sukelti interesų konfliktą;

8.2. Nesinaudoti valstybės nuosavybe ne tarnybinei veiklai;

8.3. Tarnybiniame veikloje teikti prioritetą visuomenės interesams, įstatymų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto.

9. Dorovinis principingumas ir padorumas

Dorovinis principingumas ir padorumas apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

9.1. Saugoti nepriekaištingą darbuotojo reputaciją;

9.2. Laikytis Kodekso nuostatų;

9.3. Nepagrįstus prašymus atmesti taktiškai;

9.4. Nesinaudoti kito asmens klaidomis ar nežinojimu;

9.5. Profesinėje, kitoje viešojoje veikloje ir privačiame gyvenime elgtis garbingai, nežeminant savęs, tautos, teisėtai išrinktos valdžios, valstybės ir jos konstitucinės sandaros;

9.6. Atlikti savo pareigas vadovaujantis socialiai orientuotomis etiško elgesio normomis ir suvokti, kad Tarnybos darbuotojams yra keliami didesni nei kitiems asmenims reikalavimai elgtis etiškai;

9.7. Nedalyvauti neteisėtuose sandoriuose ir susirinkimuose;

9.8. Netoleruoti kolegų, kitų valdžios institucijų darbuotojų neetiško elgesio, neprofesionalių ar neteisėtų veiksmų ir nedelsiant imtis priemonių jiems nutraukti.

10. Atsakomybė ir atskaitomybė

Atsakomybė ir atskaitomybė apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

10.1. Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka paaiškinti ir pagrįsti savo sprendimus ar veiksmus;

10.2. Atsisakyti vykdyti neteisėtą nurodymą ar įsakymą ir apie tai pranešti aukštesniam vadovui;

10.3. Neturint pakankamai išteklių, igūdžių ar kompetencijos tarnybiniam pavedimui vykdyti, apie tai nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui;

10.4. Asmeniškai atsakyti už savo tarnybinių sprendimų ar veiklos rezultatų pasekmes, trumpalaikių ir ilgalaikių pareiginių tikslų neįgyvendinimą;

10.5. Prisiimti dalį atsakomybės už kolegialiai priimamą sprendimą;

10.6. Atsiskaityti už savo tarnybinę veiklą vadovui, kontroliuojančioms institucijoms.

11. Skaidrumas ir viešumas

Skaidrumas ir viešumas apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

11.1. Darbuotojo veikla turi būti vieša, skaidri ir prieinama visuomenei stebėti, tirti ir vertinti darbuotojo kalbas, veiksmus bei sprendimus;

11.2. Užtikrinti teisės aktų nustatyta savo veiksmų ir sprendimų viešumą, prireikus pateikti savo sprendimų priėmimo motyvus;

11.3. Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis teikti reikiamą informaciją kitiems darbuotojams ir asmenims;

11.4. Piliečių ar jų grupių pageidavimu supažindinti juos su jų teisėmis ir pareigomis, pateikti informaciją apie priimtus sprendimus bei atliktus veiksmus, juos motyvuotai pagrįsti;

11.5. Teikti asmenims informaciją apie darbuotojo atstovaujamos veiklos srities teisės aktus, padėti jiems sužinoti savo teises ir darbuotojo pareigas, galimybes ir galimus veiklos padarinius.

12. Pavyzdingumas

Pavyzdingumas apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

12.1. Savo pareigas atlikti laiku ir kompetentingai;

12.2. Būti tolerantišku ir paslaugiu, pagarbiai elgtis su bendradarbiais ir kitais asmenimis, su tarnyba susijusias konfliktines situacijas spręsti taikiai ir mandagiai;

12.3. Visada veikti profesionaliai;

12.4. Nuolat tobulintis ir kelti savo kvalifikaciją;

12.5. Pripažinti savo tarnybines klaidas ir jas taisyti;

12.6. Naudoti savo tarnybos laiką efektyviai;

12.7. Profesinėje ir kitoje viešoje veikloje bei vietoje savo išvaizda, kalba ir elgesiu rodyti pavyzdį, kaip laikytis visuotinai pripažintų etikos normų;

12.8. Nereikšti paniekos kolegoms, pavaldiniams, vadovams, neįžeidinėti, neplūsti, nevertoti psichologinio smurto;

12.9. Darbe nevertoti alkoholio, narkotinių ar toksinių medžiagų.

13. Tarnavimas visuomenės interesams ir nepiktnaudžiavimas pareigomis

Tarnavimas visuomenės interesams ir nepiktnaudžiavimas pareigomis apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

13.1. Rengiant, svarstant, priimant sprendimus ir kitoje darbuotojo veikloje vadovautis tik viešaisiais interesais; užimamų pareigų ir įtakos nenaudoti savo ir savo artimųjų tiesioginei ar netiesioginei naudai gauti, taip pat savanaudiškiems asmenims, esamiems ir buvusiems kolegoms proteguoti;

13.2. Laiku ir tiksliai deklaruoti savo privačius interesus, nesudaryti sąlygų viešų ir privačių interesų konfliktui kilti, o jam kilus, imtis priemonių tokiam konfliktui pašalinti, pirmenybę suteikiant valstybės ir visuomenės interesams;

13.3. Negauti jokio kito atlyginimo, išskyrus už veiklą, kurią leidžia Lietuvos Respublikos įstatymai.

14. Sąžiningumas

Sąžiningumas apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

14.1. Nei tiesiogiai, nei netiesiogiai nepriimti jokių tiesioginių ar netiesioginių dovanų iš asmenų, kurie gali būti suinteresuoti paveikti tarnautojo veiksmus ar sprendimus;

14.2. Siekti žodžio ir veiksmo vienybės;

14.3. Savo tarnybines pareigas eiti nepriekaištingai, būti nepaperkamu ir nepapirkinėti kitų asmenų;

14.4. Nenaudoti pareigų, pažeidžiant tarnybos bei viešuosius interesus įdarbinant asmenį, skiriant jį į tam tikras pareigas ar suteikiant jam apdovanojimus, paslaugas, kitą naudą arba sudarant su juo sutartis ar sandorius;

14.5. Gyventi pagal legaliai gaunamas pajamas ir prireikus pagrįsti savo išlaidas.

15. Tinkamas pareigų atlikimas

Tinkamas pareigų atlikimas apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

15.1. Nepiktnaudžiauti tarnybine padėtimi ir turima valdžia, neviršyti savo kompetencijos ir veikti pagal suteiktus įgaliojimus;

15.2. Asmeniniame ir viešame gyvenime nepažeisti Lietuvos Respublikos Konstitucijos, tarptautinių sutarčių, įstatymų ir kitų teisės aktų, o susidūrus su šio Kodekso ir kitų teisės aktų pažeidėjais padaryti viską, kas būtina, kad pažeidimai būtų nutraukti ir įstatymų nustatyta tvarka įvertinti;

15.3. Pagal kompetenciją aktyviai dalyvauti sprendimų priėmimo darbe, siekti, kad jais nebūtų pažeistos visuotinai pripažintos žmogaus teisės ir pagrindinės laisvės, Lietuvos Respublikos Konstitucijos, kitų teisės aktų ir tarptautinių sutarčių nuostatos;

15.4. Netoleruoti neteisėto, neetiško Tarnybos vadovų, kolegų ir pavaldinių elgesio.

16. Lojalumas valstybei ir Tarnybai

Lojalumas valstybei ir Tarnybai apima tokias darbuotojo elgesio nuostatas:

16.1. Būti lojaliu valstybei ir Tarnybai, elgtis politiškai neutraliai ir korektiškai;

16.2. Informuoti savo tiesioginį ar atitinkamą Tarnybos vadovą apie visus atvejus, kurie turi korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos požymių;

16.3. Informacijos apie vadovų neteisėtus veiksmus ar aplaidumą atskleidimas nelaikomas lojalumo pažeidimu.

III. TARNYBOS DARBUOTOJŲ TARPUSAVIO SANTYKIAI

17. Tarnybos darbuotojų tarpusavio santykiai

17.1. Tarnybos darbuotojų tarpusavio santykiai turi būti grindžiami sąžiningumu ir mandagumu. Darbuotojai turi padėti vieni kitiems profesinėje veikloje, keistis patirtimi ir žiniomis.

17.2. Darbuotojai privalo laikytis geranoriškumo principo, vengti:

17.2.1. Asmeninio įžeidinėjimo, orumo žeminimo;

17.2.2. Kito darbuotojo darbo menkinimo;

17.2.3. Apkalbų, šmeižto apie kolegas skleidimo, reputacijos menkinimo;

17.2.4. Neigiamų emocijų demonstravimo.

17.2.5. Viešai nereikšti savo simpatijų ar antipatijų Tarnybos darbuotojams ar kitiems asmenims;

17.3. Darbuotojai su Tarnybos vadovais turi bendrauti korektiškai ir vykdyti visus teisėtus jų nurodymus. Pastebėjęs vadovo klaidą, darbuotojas turi taktiškai apie tai pranešti tam vadovui.

17.4. Darbo metu kilę darbuotojų tarpusavio nesutarimai turi būti išsprendžiami savo pastangomis, į tiesioginį vadovą kreipiamasi tik kraštutiniu atveju.

IV. KONFIDENCIALUMAS

18. Konfidencialumas

18.1. Darbuotojui draudžiama dokumentuose ir kompiuterinėse laikmenose laikomą informaciją naudoti savo šeimos narių, kitų asmenų, verslo, materialiniams ar kitiems poreikiams tenkinti.

18.2. Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka darbuotojas užtikrina jam pateiktų dokumentų ir informacijos kompiuterinėse laikmenose saugumą.

18.3. Dokumentus, susijusius su Tarnybos veikla, informaciją apie pareiškėjus kitiems asmenims galima pateikti tik Lietuvos Respublikos teisės aktų numatytais atvejais ir tvarka.

V. KODEKSO NUOSTATŲ LAIKYMOSI KONTROLĖ IR PRIEŽIŪRA

19. Nuostatų laikymosi kontrolė ir priežiūra

19.1. Informaciją apie Tarnybos darbuotojų galimus pažeidimus nagrinėja Tarnybos direktoriaus paskirtas asmuo.

19.2. Tarnybos vadovas gavęs informaciją apie šio Kodekso nuostatų pažeidimą, inicijuoja tarnybinio nusižengimo tyrimą darbo kodekso nustatyta tvarka.

19.3. Darbuotojo atsakomybę lengvina tai, kad jis (ji):

19.3.1. Savanoriškai, nelaukdamas sprendimo atlygina pažeidimu padarytą žalą;

19.3.2. Viešai pripažįsta kaltę, gailisi ir atsiprašo;

19.3.3. Padeda išaiškinti tiesą tyrimo metu;

19.3.4. Praneša apie kitokias dėmesio vertas atsakomybę lengvinančias aplinkybes.

19.4. Darbuotojo atsakomybę sunkina tai, kad jis (ji):

19.4.1. Pažeidimą padarė pakartotinai;

19.4.2. Viešai tyčiojasi iš atliekamo tyrimo ir etiško elgesio principų;

19.4.3. Trukdo išaiškinti tiesą tyrimo metu, nepateikia prašomų ir jo turimų duomenų arba pateikia klaidingus.

VI. ATSAKOMYBĖ UŽ KODEKSO PAŽEIDIMUS

20. Atsakomybė už Kodekso pažeidimus

20.1. Darbuotojai už etikos pažeidimus traukiami drausminėn atsakomybėn Lietuvos Respublikos darbo kodekso nustatyta tvarka.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Baigiamosios nuostatos

21.1. Šio Kodekso vykdymą kontroliuoja Tarnybos direktorius.

21.2. Sprendimai, priimti vadovaujantis šiuo Kodeksu, gali būti skundžiami Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
